

חוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב]*

פרק ראשון: המבקר

1. ימונה מבקר המדינה (בחוק זה – המבקר) לקיום הבקורת על משק הכספים וניהולו, על הרכוש ועל המינהל של המדינה ושל הגופים העומדים לבקרתו של המבקר ולמילוי שאר התפקידים המוטלים על המבקר לפי חוק זה.
2. המבקר יתמנה על ידי נשיא המדינה על פי המלצת ועדת הכנסת.
3. תוך שבעה ימים מיום מינויו ימסור ויחתום המבקר בפני נשיא המדינה הצהרה זו: "אני (שם) מתחייב כמבקר המדינה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא בנאמנות את תפקידי".
4. תקופת כהונתו של המבקר תהיה חמש שנים מיום מינויו.
5. במילוי תפקידיו יהיה המבקר אחראי בפני הכנסת בלבד ולא יהיה תלוי בממשלה.
6. המבקר יפעל מתוך קשר עם ועדת הכספים של הכנסת (בחוק זה – הועדה) וימסור לה דין וחשבון על פעולותיו בכל עת שייראה לו או שיידרש על ידי הועדה.
7. (א) תוך תקופת כהונתו לא יהיה המבקר פעיל בחיים הפוליטיים ולא יהיה רשאי –
(1) להיות חבר בכנסת או במועצה של רשות מקומית או מועמד לחברות כזו;
(2) להיות חבר בהנהלה של חבר בני אדם המנהל עסקים לשם השגת רווחים;
(3) לשמש בכל משרה אחרת או לעסוק, במישרין או בעקיפין, בעסק או במקצוע;
(4) להשתתף, במישרין או בעקיפין, במפעל, במוסד, בקרן או בגוף אחר, שהם בעלי זכיון מאת הממשלה או נתמכים על ידיה או שהממשלה משתתפת בהנהלתם או שהועמדו לפיקוחה של הממשלה או לבקרתו של המבקר, וכן ליהנות, במישרין או בעקיפין, מהכנסותיהם;
(5) לקנות נכסי המדינה, בין מקרקעין ובין מטלטלין, לחכרם, לקבלם במתנה, להשתמש בהם או להחזיק בהם בכל דרך אחרת, לקבל מהממשלה קיבלות או זכיונות או הענקה אחרת, נוספת על שכרו, פרט לקרקע או להלוואה לשם התיישבות או לצרכי שיכון.
- (ב) מי שהיה מבקר אסור לו, שלוש שנים מתום כהונתו, להיות חבר בהנהלה של חבר בני אדם המנהל עסקים לשם השגת רווחים ושהוא גוף מבוקר לפי סעיף 9(3), (5), (6), (7) ו-(8).
8. (א) כהונת המבקר פוקעת –
(1) בסוף תקופתה;
(2) בהתפטרותו או בפטירתו;
(3) במקרה שהכנסת החליטה, ברוב של שני שלישים מן המצביעים, להעבירו מכהונתו.
- (ב) נתפנתה משרתו של מבקר, יתמנה תוך חודש ימים מבקר חדש, לפי סעיף 2.

* מתפרסם לפי סעיף 16(1) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תשי"ח – 1948, כפי שתוקן בכ"ח 155. תשי"ד, עמ' 126.

פרק שני : תחומי הבקורת

9. ואלה הגופים (כחוק זה – גוף מבוקר), אשר יעמדו לבקרתו של המבקר:

גוף מבוקר

- (1) כל משרד ממשלתי;
- (2) כל מפעל או מוסד של המדינה;
- (3) כל אדם או גוף המחזיק, שלא לפי חוזה, ברכוש המדינה או המנהל אותו או המפקח עליו מטעם המדינה;
- (4) כל רשות מקומית;
- (5) כל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר, שהממשלה משתתפת בהנהלתם;
- (6) כל אדם, מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר, שיועמדו לבקורת על פי חוק, על פי החלטת הכנסת או על פי הסכם כיניהם וכין הממשלה;
- (7) כל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר, שאחד הגופים המנויים בפסקאות (2), (4), (5) ו-(6) משתתפים בהנהלתם, אולם הבקורת על גוף כזה לא תופעל, אלא אם הועדה או המבקר החליטו על כך ובמידה שהחליטו;
- (8) כל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר הנתמכים, במישרין או בעקיפין, על ידי הממשלה או על ידי אחד הגופים המנויים בפסקאות (2), (4), (5) ו-(6) בדרך הקצבה, ערבות וכיוצא באלה; אולם הבקורת על גוף כזה לא תופעל, אלא אם הועדה או המבקר החליטו על כך ובמידה שהחליטו.

היקף הבקורת

10. (א) במסגרת תפקידיו יבדוק המבקר במידת הצורך –

- (1) (א) אם כל הוצאה היצאה בתחום ההקצבה החוקית ולמטרה שנועדה לה;
- (ב) אם ההכנסות נתקבלו לפי החוק ומותרות לפי החוק;
- (ג) אם יש לכל הוצאה או הכנסה מסמך מספיק;
- (ד) אם כל פעולה שבתחום בקרתו נעשתה בהתאם לחוק ובידי המוסמך לעשותה;
- (ה) אם הנהלת החשבונות, עריכת המאזנים, בקורת הקופה והמלאי ושיטת ניהול המסמכים הן יעילות;
- (ו) אם אופן החזקת הכספים ושמירת הרכוש מניח את הדעת;
- (ז) אם מצב הקופות ומלאי הרכוש מתאים לחשבונות;
- (2) אם הגופים המבוקרים לפי סעיף 9 (1), (2), (4) ו-(5) נהגו בחסכון וביעילות ובטוהר המידות; בדיקה זו תקיף גם גופים המבוקרים לפי סעיף 9 (6), אם אין בחוק, בהחלטה, או בהסכם האמורים באותה פסקה קביעה אחרת, ואת הגופים המבוקרים לפי סעיף 9 (7) ו-(8), אם הבקורת הופעלה לגביהם ובמידה שהופעלה;
- (3) כל ענין אחר שיראה צורך בו.
- (ב) לפי הצעת הממשלה רשאית הועדה לקבוע מפעם לפעם לגבי גוף מבוקר או לגבי סעיף בתקציבו, דרכי בקורת מיוחדות או מוגבלות.

פרק שלישי : סדרי הבקורת

11. (א) גוף מבוקר חייב להמציא במועד שיקבע המבקר, אולם לא יאוחר מארבעה חדשים לאחר תום שנת הכספים שלו, דין וחשבון על הכנסותיו והוצאותיו באותה שנה.

גוף מבוקר יגיש
דו"ח מאזן,
תסקיר וידיעות

(ב) המבקר רשאי לדרוש מגוף מבוקר במועד שיקבע --

(1) מאזן זכויותיו והתחייבויותיו של הגוף המבוקר למועד תום השנה;

(2) תסקיר המפרט ומתאר תיאור עניני את הפעולות המשקיות והמינהליות, שהגוף ביצע באותה שנה.

(ג) לדין וחשבון ולמאזן יצורף כל מסמך, שהמבקר ידרוש לשם אימות.

(ד) המבקר רשאי לדרוש את הדין וחשבון ואת המאזן מכל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר, שהם גופים מבוקרים לפי סעיף 9 (7) או (8), גם אם לא הופעלה עליהם הבקורת לגבי השנה שאליה מתייחס הדין וחשבון או המאזן.

(ה) המבקר רשאי לדרוש בכל עת מגוף מבוקר שימציא לו ידיעות, מסמכים, הסברים, דינים וחשבונות וכל חומר אחר שלדעת המבקר דרושים לו לצרכי הבקורת.

12. שר האוצר חייב להמציא במועד שיקבע המבקר, אולם לא יאוחר מששה חדשים לאחר תום שנת הכספים של המדינה, דין וחשבון כולל על ההכנסות וההוצאות של המדינה באותה שנה, בצירוף כל מסמך שידרוש המבקר לאימות הדין וחשבון; כן חייב שר האוצר להמציא במועד שיקבע המבקר, אולם לא יאוחר מתשעה חדשים לאחר תום שנת הכספים של המדינה, מאזן זכויותיה והתחייבויותיה של המדינה למועד תום שנת הכספים בצירוף כל מסמך שידרוש המבקר לאימות המאזן.

שר האוצר יגיש
דין וחשבון כולל
ומאזן של המדינה

13. נוסף על ההוראות שבחוק זה או בכל חוק אחר יחולו הוראות סעיף זה על הגופים המבוקרים לפי סעיף 9 (5) ו-(7) (בסעיף זה – האיגודים):

הבקורת על
האיגודים

(1) המבקר רשאי, לאחר התייעצות עם שר האוצר, לקבוע קווים מנחים לאיגודים בדבר מערכת החשבונות ובדבר עריכת המאזן על ידי האיגודים;

(2) המבקר רשאי לקבוע לגבי רואה החשבון, העוסק בראיית חשבונותיו של איגוד, קווים מנחים בדבר ההיקף והאופן של בדיקותיו ושל הדין וחשבון שלו בקשר לאותו איגוד;

(3) המבקר רשאי לדרוש מכל איגוד שיערוך תכנית פעולות שנתית, מבוססת על המצב הפיננסי-המשקי במשך השנה השוטפת, וכוללת תחזית לפעולות הפיננסיות והמשקיות של האיגוד להבא, ושימציא אותה תכנית למבקר במועד שיקבע המבקר; כן רשאי המבקר לקבוע קווים מנחים לעריכת התכנית השנתית הנדרשת.

14. (א) העלתה הבקורת ליקויים שלא הוסברו או פגיעות בחוק, בעקרונות החסכון והיעילות או בטוהר המידות, ימסור המבקר לגוף המבוקר את ממצאי הבקורת ואת דרישותיו לתיקון הליקויים, ואם ראה צורך בכך יביא את הענין לידיעת השר הנוגע בדבר ולידיעת שר האוצר.

דרכי הטיפול
בתוצאות
הבקורת

(ב) העלתה הבקורת ליקויים או פגיעות הנראים למבקר ראויים לדיון הועדה קודם המצאת הדין וחשבון על פי סעיפים 15 ו-20 – בשל זיקתם לבעיה עקרונית, או לשם שמירה על טוהר המידות או מסיבה אחרת – ימציא המבקר לוועדה דין וחשבון נפרד; ואם עשה

כן – רשאית הועדה, מיזמתה היא או על פי הצעת המבקר, להחליט על מינוי ועדת חקירה; החליטה הועדה כאמור, ימנה שר המשפטים ועדת חקירה לפי פקודת ועדות חקירה שתחקור בענין.

(ג) העלתה הבקורת שגוף מבוקר נהג בצורה המעלה חשש למעשה פלילי, יביא המבקר את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה.

פרק רביעי : דו"חות וחוות דעת של המבקר

15. (א) עם סיום בקורת החשבונות השנתיים של הגופים המבוקרים לפי סעיף 9(1) ו-2), אולם לא יאוחר מעשרה חדשים וחצי לאחר תום שנת הכספים של המדינה, ימציא המבקר לשר האוצר לעיון דין וחשבון ופרט בו את כל הגופים שביקר ואת יחידותיהם העיקריות.

- (ב) בדין וחשבון לפי סעיף קטן (א) יסכם המבקר את פעולותיו בשטח הבקורת, וכן –
- (1) יפרט כל פגיעה בטוהר המידות;
  - (2) יפרט כל ליקוי ופגיעה בחוק או בעקרונות החסכון והיעילות הראויים לדעת המבקר להיכלל בדין וחשבון;
  - (3) יביא את המלצותיו לתיקון הליקויים ולמניעתם.

16. שר האוצר יעיר את הערותיו תוך ששה שבועות מהיום שבו קיבל את הדין וחשבון, וכתום מועד זה יונח הדין וחשבון על שולחן הכנסת.

17. (א) תוך ששת השבועות האמורים בסעיף 16 רשאית הועדה, על פי הצעת המבקר, להחליט שחלקים מסויימים מן הדין וחשבון לא יונחו על שולחן הכנסת, אם הדבר נראה לה דרוש לשם שמירה על בטחון המדינה או כדי למנוע פגיעה ביחסי חוץ שלה.

(ב) הוראות סעיפים 15 ו-16 יחולו גם על אותו חלק מן הדין וחשבון הדין במערכת הבטחון, אלא שהמבקר ימציא חלק זה לועדה שעה שהוא מציא אותו לשר האוצר, והועדה, לאחר התייעצות עם המבקר ובשים לב לצורך לשמור על בטחון המדינה ולמנוע פגיעה ביחסי חוץ שלה, תחליט אם להניח על שולחן הכנסת את כל החלק הזה של הדין וחשבון או למנוע את הנחתם של פרקים מסויימים ממנו.

(ג) בשים לב לצורך לשמור על בטחון המדינה, רשאי המבקר, אם הממשלה תביא לפניו נימוקים סבירים להנחת דעתו, לתת דין וחשבון מוגבל על ענף או יחידה שביקר, או להימנע ממתן דין וחשבון עליהם; המבקר יודיע לועדה, בעל פה ובצורה הנראית לו, מה הם היחידה או הענף שביקר ונתן עליהם דין וחשבון מוגבל או נמנע מלחת דין וחשבון עליהם.

18. הונח הדין וחשבון על שולחן הכנסת, תדון בו הועדה ותגיש לכנסת, לא יאוחר משלושה חדשים וחצי לאחר המועד האמור, את סיכומיה והצעותיה לאישור. לא עשתה כן תוך המועד האמור, תדון הכנסת בדין וחשבון, אלא שהועדה רשאית להגיש לאישור הכנסת סיכומים והצעות בכל ענין שבדין וחשבון שעדיין לא נדון בכנסת; סיכומיה והצעותיה של הועדה לגבי אותם החלקים שלא הונחו על שולחן הכנסת כאמור בסעיף 17 (א) או (ב), לא יונחו גם הם על שולחן הכנסת ויראו כאילו אושרו על ידי הכנסת.

19. את הדין וחשבון על מאזן זכויותיה והתחייבויותיה של המדינה ימציא המבקר לשר האוצר לעיון תוך שלושה חדשים לאחר המצאת המאזן על ידי שר האוצר, ואחרי ששה שבועות נוספים יניח המבקר את הדין וחשבון על שולחן הכנסת.

דו"ח המבקר על
מישרדי הממשלה
ומוסדות המדינה

הערות שר
האוצר והנחה
לפני הכנסת

שמירה על בטחון
המדינה ויחסי
חוץ שלה

סדרי הדין בוועדה
ובכנסת

דין וחשבון של
המבקר על מאזן
המדינה

20. (א) עם סיום הבקורת של הגופים המבוקרים לפי סעיף 9 (3), (4), (5), (6), (7) ו-(8) יכין המבקר דין וחשבון על תוצאות בקרתו.
- (ב) המבקר ימציא כל דין וחשבון על בקורת הגופים המבוקרים לפי סעיף 9 (4) לראש הרשות המקומית המבוקרת בצירוף העתקים בשכיל כל חברי הרשות המקומית; העתק מכל דין וחשבון כזה ימציא המבקר לוועדה, לשר האוצר ולשר הפנים.
- (ג) את הדין וחשבון על בקורת הגופים המבוקרים לפי סעיף 9 (3), (5), (6), (7) ו-(8) ימציא המבקר לוועדה; העתק מכל דין וחשבון כזה ימציא המבקר לשר האוצר, לשר הנוגע לענין ולגוף המבוקר.
21. המבקר חייב בהכנת חוות דעת בכל ענין שבתחום תפקידו, אם יתבקש לכך מאת הכנסת, מאת הוועדה או מאת הממשלה.

חוות דעת

פרק חמישי : משרד מבקר המדינה

22. (א) עובדי משרד המבקר דינם כדין שאר עובדי המדינה, אולם בקבלת הוראות ולגבי פיטורים יהיו נתונים למרותו של המבקר בלבד.
- (ב) על עובדי המשרד העוסקים בבקורת יחולו האיסורים החלים על המבקר לפי סעיף 7 (א); עובד כאמור שפרש מעבודתו לא יועסק, שנתיים מיום שפרש, על ידי גוף מבוקר, אלא באישור המבקר.
- (ג) המבקר רשאי להסתייע בכיצוע תפקידו באנשים שאינם עובדי משרדו במידה שיראה צורך בכך.
23. עובדי משרד המבקר וכל אדם אחר שבעזרתו מבצע המבקר את תפקידו חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם לרגל עבודתם ולהתחייב על כך בכתב עם התחלת העבודה.
24. תקציב משרד המבקר ייקבע על ידי הוועדה, על פי הצעת המבקר, ויפורסם ביחד עם תקציב המדינה. הוועדה רשאית, על פי הצעת המבקר, לאשר שינויים בתקציב משרדו.
25. אחרי תום שנת הכספים יגיש המבקר את הדין וחשבון הכספי של משרדו לאישור הוועדה.

עובדי משרד
המבקר

חובת הסודיות

תקציב המשרד

דו"ח כספי לוועדה

פרק ששי : הוראות שונות

26. המבקר וכן מי שנתמנה על ידיו לכך באישור הוועדה יהיו להם כל הסמכויות שאפשר להעניקן לוועדת חקירה על פי סעיף 5 (א), (ב), (ג), (ד), (ה), (ו) ו-(ט) לפקודת ועדות חקירה.¹
27. (א) דו"חות של המבקר וכן חוות דעת לפי סעיף 21 ניתנים לפרסום בתום שנת הכספים שבה ניתנו; אך רשאים המבקר, שר האוצר או הוועדה להתיר פרסומם לפני כן.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאית הוועדה, בשים לב לצורך לשמור על בטחון המדינה או כדי למנוע פגיעה ביחסי חוץ שלה, להחליט, לאחר התייעצות עם המבקר, שאין לפרסם דו"ח או חוות דעת כאמור, כולם או מקצתם.
- (ג) בתום כל שנת כספים יניח המבקר על שולחן הכנסת רשימת הדו"חות וחוות הדעת שנתן תוך שנת הכספים והניתנים לפרסום לפי הוראות סעיף זה.
- (ד) בסעיף זה, "דו"ח" — למעט הדין וחשבון השנתי לפי סעיף 15.

סמכויות של
ועדת חקירה

פרסום

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק כ"א, עמ' 152.

עונשין

28. (א) ואלה דינם מאסר שנה אחת או קנס 600 לירות או שני הענשים כאחד:
(1) המפרסם את הדו"ח השנתי או חלק ממנו או מתכנו לפני הנחתו על שולחן הכנסת;
(2) המפרסם דו"ח או חוות דעת או חלק מהם או מתכנם בניגוד להוראות סעיף 27;
(3) המפרסם ללא נטילת רשות מטעם המבקר ממצאי בקורת של המבקר.
(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי לפטור אדם מאחריות פלילית על פי כל דין אחר.

ממלא מקום
המבקר

29. נבצר מן המבקר, דרך ארעי, למלא את תפקידיו, רשאית ועדת הכנסת למנות ממלא מקום המבקר לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים.

פנחס רוזן
שר המשפטים

כ"ה באדר תשי"ח (17 במרס 1958)

